

H art

Mario García Torres
Filip Vervaet
Philip Metten
Stéphane Mandelbaum
Ana Mendieta
Ria Pacquée
Kati Heck
The Otolith Group
Jessica Stockholder

20 juni 2019

5 414306 125766 0 1930

België 7,00 € / P608043 / Nederland 8,00 €
verschijnt maandelijks, niet in augustus /
chaque mois, pas en août / monthly, not
in August

over hedendaagse kunst in België en
omgeving / d'art contemporain en
Belgique et ses environs /
on contemporary art in Belgium and
surroundings

Mario García Torres in Wiels
Brussel

Historicus, criticus, docent, curator

Mario García Torres (°1975) is nog te jong voor een retrospectieve, tenzij dan een hele vroege, maar hij is een meester in terugkijken. In 'Illusion Brought Me Here', zijn huidige tentoonstelling bij Wiels, kijkt hij niet zozeer terug op het eigen werk, maar wel op het werk van andere, dikwijls conceptuele kunstenaars. Die zoektocht vertrekt in de jaren zestig en zeventig van de vorige eeuw om te landen bij een tentoonstelling over tentoonstellen vandaag.

Pieter VAN BOGAERT

Midden op die tocht liggen de jaren negentig van de vorige eeuw, toen Mario García Torres studeerde aan de kunstacademie van Monterrey, in het noorden van Mexico. Daar komt die interesse voor het tentoonstellen vandaan, voor het delen van kunst. Omdat hij iets anders wil dan het abstract expressionisme dat zijn docenten blijven herkauwen, verruimt hij zijn horizon in de bibliotheek. Daar ontdekt hij de vernieuwende kunstenaars in de decennia die voorafgaan aan het zijne. Zo evolueert Mario García Torres van student naar onderzoeker, naar historicus, naar criticus (van zijn docenten, maar ook van het werk van de kunstenaars waardoor hij zich laat inspireren) om zich hier, bij Wiels, uiteindelijk te tonen als docent en curator.

Docent? De tentoonstelling opent met 'This Is a Caption Lesson', een geheel van veertien grote gezeefdrukte doeken met teksten die uitleggen hoe het bijschrift bij een werk te lezen. Curator? Centraal in de tentoonstelling staat een aparte tentoonstelling over Conlon Nancarrow, de Amerikaanse tot Mexicaan genaturaliseerde componist, en zijn wiskundig opgebouwde partituren. Een tentoonstelling in een tentoonstelling die leest als een essay in een essay. Uit de catalogus leer ik bovendien dat García Torres' professionele carrière start als mediacurator in 1999, de hoogdagen van de Net.art, waar hij werkt met kunstenaars als Olia Lialina. Internetkunstenaars specialiseerden zich toen in het herdenken van de kunstgeschiedenis, in het vertalen ervan naar een ander medium, in het nadenken over de rol van het medium voor de realisatie en de presentatie van de kunst. Het keert allemaal terug in deze tentoonstelling die uitmondt bij kunst in tijden van Web 2.0, waarin gebruikers – sinds de komst van Wikipedia in 2001 tot de sociale media vandaag – zelf aan de slag gaan met inhoud van en op het internet.

Maar mijn gesprek met Mario García Torres begint bij het allereerste beeld dat je ziet, doorheen de open deur, nog voor je in de

Mario García Torres, 'Falling Together in Time', z.d., video still, courtesy de kunstenaar en Taka Ishii Gallery, Tokio

tentoonstelling staat: een animatie van een dansende kunstenaar. Die kunstenaar is Mario Merz. Het beeld is gemaakt in Kassel, in 1972, tijdens documenta 5. En documenta 5, dat is een zeer belangrijk moment in de kunstgeschiedenis als de eerste documenta samengesteld door een externe curator: de legendarische Harald Szeemann.

Een bewuste keuze, neem ik aan?

Mario García Torres: "Documenta 5 is een iconische tentoonstelling die op een andere manier over kunst wil denken. Het is het eerste moment dat verschillende conceptuele praktijken op een geïnstitutionaliseerde manier verzamelt. Die mentale ruimte van documenta 5 is nooit ver weg in mijn werk. Maar meer dan over de erfenis van die tentoonstelling wou ik met die video iets vertellen over het gegeven vrije tijd ('leisure time'). Het is een strategische keuze om mijn werk anders te kaderen. Ik wou het beeld van de conceptuele, denkende, zoekende kunstenaar vervangen door dat van de dansende kunstenaar. Dat zorgt voor een ander perspectief op het meer conceptuele werk, met die bijschriften op de grote doeken. Het relateert de presentatie van die teksten die tegelijk overweldigend is, maar ergens ook grappig. Dat contrast tussen de lichtheid van de vrije tijd, het dansen, en de zwaarte van de teksten in je rug, daar wou ik naartoe."

Titels – en tekst in het algemeen – spelen altijd al een grote rol in je werk: de manier waarop je ze plaatst, wat je zegt en wat niet. Ook daarin zit een spel. Sommige titels zijn zeer lang, andere zeer kort. Als kunstenaar ga je daar bewust mee om. De teksten – en dat maakt het waarschijnlijk zo grappig, of ontwapenend in elk geval – zijn gericht naar een ruim, niet gespecialiseerd publiek. Zo ga je voorbij de pretentie.

García Torres: "Ik vertrek telkens van bestaande werken uit de kunstgeschiedenis. Mijn les hanteert een radicale benadering van kunst,

waarbij ik elke stap in het bijschrift verklaar. Waarom heeft een werk een titel en een ander niet? Waarom is de ene titel kort en de andere meer dan 700 woorden lang? Er ontstaat een klassement van arbitraire keuzes. Wat betekenen de maten, de dimensies van het werk? Wat als de maat de lengte is van een geluidswerk? Waarom niet de grootte van de luidspreker?"

Je suggereert het zelf al: de teksten op die imponerende doeken hebben iets ontmoedigend en stimulerend tegelijkertijd. Het is niet enkel een les in omgaan met bijschriften, maar meer nog in het omgaan met overdaad. Het gevoel van excess dat overigens ook zeer aanwezig is op het internet: de hypertext die uitwaaiert in oneindig veel richtingen. Dit werk presenteert een overdaad aan informatie en zoekt tegelijkertijd naar een manier om daarmee om te gaan. Dat is ook wat je later in de tentoonstelling doet met 'Falling Together in Time', een video als hypertext van YouTube-filmpjes, die een nummer van Van Halen koppelt aan verschillende meer en minder historische figuren en gebeurtenissen.

García Torres: "Absoluut: dat is het werk van de montage. Wat gebruik ik en wat niet? Wat hou ik erin en wat gaat eruit? De meeste van mijn werken vertrekken van tekst. Ik schrijf veel. In plaats van te schetsen maak ik liever teksten. Tekst keert doorheen de tentoonstelling terug in zeer verschillende vormen. Ik begon twintig jaar geleden te werken als mediacurator omdat ik niet tevreden was met de manier waarop werk werd getoond. Het is toen dat ik begon met schrijven in de krant en zelf tentoonstellingen ging maken. Gelijk waar: in een café, zeer bescheiden plaatsen. Iemand moest het doen. Mijn interesse in Net.art was toen natuurlijk gelinkt aan het conceptuele idee erachter. Internetkunstenaars stelden zich precies dezelfde vragen als de conceptuele kunstenaars dertig jaar eerder: wat is kunst? Wat betekent kunst op het internet? Een schilderij online? Nee. Internetkunst is een website

op zich. Het is programmeren, kijken hoe een website evolueert."

De cruciale vraag bij Net.art is: waar is kunst? Net.art is op het internet en nergens anders. Daar moet je het tonen. Het is onpresenteerbaar buiten het internet. Dat is ook wat terugkeert in 'Sounds Like Isolation to Me', je tentoonstelling in de tentoonstelling over de quasi onpresenteerbare en onuitvoerbare mathematische composities van Conlon Nancarrow.

García Torres: "Ik ben vooral geïnteresseerd in de momenten achter het werk, zoals bij Mario Merz die danst. Ik zoek naar de achterliggende verhalen. Ik ben niet geïnteresseerd in het iconische beeld van Mario Merz als kunstenaar. Ik zoek het moment waaraan niemand aandacht besteedt en kijk langs daar naar de geschiedenis. Ik zoek naar de achtergrond van de kunst, gebruikt door underdogs die hun werk verdedigen vanuit een totaal ander perspectief. Dat maakt ook van Nancarrow zo'n bijzondere figuur. Hij is altijd bestudeerd vanuit het perspectief van de muziek. Ik wil hem een plaats geven in een ruimere geschiedenis. Hij was veel interessanter dan enkel zijn muziek."

Je gebruikt zelf ook maar een heel klein beetje muziek – niet van, maar geïnspireerd door Nancarrow.

García Torres: "Die muziek is van de Berlijnse componist Nils Frahm, die vertrekt van originele opnames van Nancarrow. Nancarrow werkte veel met de piano, maar verzamelde ook veel onconventionele percussie-instrumenten. Hij bedacht een machine die, in plaats van op de snaren van de piano, zou hameren op die objecten. Het lukte niet omdat de lucht die de piano doet werken niet sterk genoeg was voor de percussie. Dus begon hij geluiden op te nemen van die instrumenten en maakte hij een compositie – 'Musica Concreta' – door de stukjes tape aan elkaar te plakken. Mijn tentoonstelling is gemaakt van de resten die ik vond in zijn studio in Mexico. Daar vond ik in een hoekje onder een laag stof die tapes met de ongebruikte opnames die Nils verwerkt in zijn compositie. Ik wou iets zintuiglijk in de tentoonstelling."

Over zintuigen gesproken. Je eindigt je tentoonstelling met enkele werken zonder beeld. Achteraan op de derde verdieping staan een aantal monochrome blauwe doeken voor elkaar gestapeld. Op die doeken staan vimeo-links en paswoorden naar je werk. Dat is opnieuw een tentoonstelling in de tentoonstelling, of een manier om om te gaan met excess: wat je hier niet kan zien, bekijk je thuis online. Die weblinks op canvas zijn een omkering: het materialiseren van het virtuele. Het monochrome wijst op een afwezig beeld, maar het blauw staat dan weer voor het verlangen om meer te zien. En dan, helemaal op het einde, is er de video op de vierde verdieping: een retrospectieve in de retrospectieve waarin je teksten uit je eerder werk herneemt. Waarom eindigen met een film zonder beeld?

García Torres: "Wel, ik hoop dat 'Silence's Wearing Thin Here', het werk dat de tentoonstelling afsluit, ervaren wordt als een geluidswerk en niet als een film. In eerdere presentaties van hetzelfde werk gebruikte ik enkel geluid. Hier voeg ik de zetels toe die de richting bepalen, zodat je het geluid niet meer op een arbitraire manier ervaart. En ook het projecteren van de teksten is nieuw: ondertitels bij het afwezige beeld en beschrijvingen van het omgevingsgeluid ('closed captioning'), waardoor ook een dove persoon het werk kan ervaren."

Een geluidswerk voor doven: met dat oxymoron loopt ons gesprek naar zijn eind. Maar ik versta hem verkeerd: ik hoor dode mensen ('death people') in plaats van dove ('deaf'). Het past wonderwel in het spel van de illusie waarnaar de titel van zijn tentoonstelling verwijst. Een illusie, of een foute interpretatie van de zintuigen (mijn gehoor, in dit geval). Of, in de taal van García Torres (het Spaans, in zijn geval): illusie als een gevoel van hoop, een positief vooruitzicht.

Een kunstwerk voor dode mensen had overigens niet misstaan in zijn doorlopende dialoog met verdwenen kunstenaars, met hier en daar ook een brief aan een overleden collega. Het komen en gaan van de dingen, dat is uiteindelijk toch waar dit oeuvre om draait. Zo werkt deze retrospectieve die er geen is: als een hypertext gevuld met het potentieel van goed en fout begrepen momenten.

Mario García Torres, 'Illusion Brought Me Here' tot 18 augustus in Wiels, Van Volxemlaan 354, Brussel. Open di-zo van 11-18 u. www.wiels.org

Galerij Jan Mot toont tot 20 juli 'One Minute to Act a Title: Kim Jong-un's Favorite Movies', een nieuwe versie van één van de werken in de tentoonstelling. www.janmot.com

Mario García Torres, 'Sounds Like Isolation to Me', z.d., multimedia-installatie, detail, Collectie Thyssen-Bornemisza Art Contemporary, Wenen, foto Jens Ziehe

